MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI

Seduta tas-16 ta' Marzu, 2006

Citazzjoni Numru. 362/2004

Kawza fil-lista: 03

A B
Vs
C D E

Il-Qorti,

Rat l-att tac-citazzjoni li permezz tieghu l-attrici ppremettiet u talbet hekk:

Premess illi l-kontendenti zzewgu fil-21 ta' Awissu, 2001, kif jindika c-certifikat taz-zwieg anness bhala Dok. A, u minn dan iz-zwieg ma kellhomx tfal.

Premess illi l-kunsens tal-attrici inkiseb b'qerq dwar kwalita tal-konvenut li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga u dan ai termini tal-Artikolu (19c) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Premess illi l-kunsens tal-partijiet kien vizjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, u fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anamalija psikologika serja li ghamlitha impossibli ghall-partijiet li jaqdu l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg u dan ai termini tal-artikolu 19(1d) tal-kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Premess illi l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat minhabba l-eskluzzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u tad-dritt ghall-att taz-zwieg u dan ai termini tal-artikolu 19(1f) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Premess illi l-konvenut, ghalkemm mhux interdett jew marid minn mohhu ma kellux fiz-zmien li sar iz-zwieg minhabba raguni temporanja setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg u dan ai termini tal-artikolu 19(1h) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

U premess illi minhabba r-ragunijiet premessi u minhabba ragunijiet ohra kontemplati fl-Att XXXVII tal-1975 li jirregola z-zwigijiet, iz-zwieg bejn il-kontendenti kien null u bla effett fil-ligi.

Ighid ghalhekk il-konvenut ghar-ragunijiet premessi ghaliex ma ghandiex dina l-Onorabbli Qorti:

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kuntrattat bejn il-kontendenti fil-21 ta' Awissu, 2001 huwa null u bla effett fil-ligi ai termini tal-Artikolu 19 (1c), (1d), (1f) u (1h) tal-Att XXXVII tal-1975 tal-Ligijiet ta' Malta.

2. Tordna li dina n-nullita' tigi registrata fuq l-att taz-zwieg relattiv fuq indikat.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li jibqa' ngunt minn issa ghas-subizzjoni.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut li biha eccepixxa:

1. Illi l-eccipjent jaqbel ma’ l-ewwel talba attrici inkwantu din l-Onorabbli Qorti ghandha tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kontrattat bejn il-kontendenti fit-tnax ta’ Awissu elfejn u wiehed (12.08.2001) huwa null u bla effett u dan ai termini ta’l-artikolu 19 (1c), 19 (1d), 19 (1f), u 19 (1h), madanakollu fuq tortijiet imputabbli lill-partijiet ugwalment.

2. Illi l-eccipjent jaqbel mat-tieni talba attrici li din in-nullita tigi registrata fuq l-att taz-zwieg relattiv.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijiet u l-listi tax-xhieda;

Rat l-atti kollha tal-kawza;

Semghet xhieda bil-gurament;

Ikkunsidrat;

Illi permezz ta’ l-azzjoni odjerna l-attrici qed titlob minn din il-Qorti, dikjarazzjoni gudizzjarja fis-sens li z-zwieg kkuntrattat bejn il-partijiet huwa null fil-ligi, in bazi ghal dak li hemm kontemplat fil-paragrafi [c][d][f] u [h] tal-Artikolu 19[1] tal-Kap.255; filwaqt li l-konvenut jammetti li z-zwieg huwa null fil-ligi fit-termini ta’ dawn il-paragrafi izda jsostni li t-tort huwa imputabbli lill-“partijiet ugwalment.”

Kwadru tal-fatti

Mill-kumpless tal-provi ddelinea ruhu s-segwenti kwadru tal-fatti. Il-partijiet izzewwgu fil-21 ta’ Awissu 2001 wara li kienu ilhom jafu lil xulxin mis-6 ta’ Marzu ta’ l-istess sena. Dak iz-zmien l-attrici kellha 27 sena, u l-konvenut, li huwa ta’ nazzjonalita’ Libjana, kellu 24 sena. Minn dan iz-zwieg ma kienx hemm tfal. Il-partijiet isostnu li huma ma kienux preparati sewwa ghaz-zwieg, u li l-uniku raguni li kienu ddecidew li jizzewwgu kienet sabiex il-konvenut ma jitkecchiex barra minn Malta, multo magis, tenut kont ukoll li kien hemm pressjoni qawwija mill-genituri tal-

konvenut fil-Libja sabiex dan ma jizzewwigt mara estranea ghal kultura u religjon taghhom.

Jirrizulta wkoll li wara li l-partijiet izzewwgu dawna bdew jghixu flimkien il-hajja konjugali, izda matul iz-zwieg bdew jizviluppaw diversi problemi li wassluhom ghas-separazzjoni fit-3 ta' Awissu 2004. Minn dak li qalu l-partijiet stess jirrizulta li l-konvenut kien qed isibha difficli sabiex jintegra ruhhu fis-socjeta' Maltija u kien qed jirriskontra diffikulta' fuq ix-xoghol. Inoltre, il-koppja kienet that stress stante li l-attrici kienet inistiet li jixtru appartament biex jabitaw fih u dan il-piz finanzjarju kien fonti ta' stress u litigji. Di piu', il-partijiet jakkuzaw lil xulxin b' relazzjonijiet extra matrimonjali.

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Illi jigi osservat ab initio li l-kawzalijiet bazati fuq il-paragrafi [c][f][h] u t-tieni parti tal-paragrafu [d] tal-Artikolu precitat ma jirrizultawx, u dan b' mod lampanti.

Ma rrizultax li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens matrimonjali l-partijiet jew xi wahda minnhom prattikat xi forma ta' qerq fuq il-parti l-ohra. Ma rrizultax li xi parti ma kellhiex is-setghet intelletwali jew rieda bizzejjed sabiex jinholoq il-kunsens taz-zwieg; kif lanqas irrizulta li kien hemm xi eskluzjoni posittiva da parti ta' xi wahda mill-partijiet. Fil-fatt mill-provi rrizulta car li l-partijiet kienu riedu lil xulxin u kienu zzewwgu proprju biex ikunu jistghu jghixu flimkien, nonostante l-pressjoni li kellu l-konvenut da parti tal-genituri tieghu biex ma jizzewwig lill-attrici. Il-konvenut, mhux talli ma eskludhiex iz-zwieg jew il-hajja konjugali mal-attrici talli, almenu kif qalu l-partijiet, huwa kkonfronta l-inkwiet li kellu minn naha tal-familjari tieghu, biex jizzewweg lill-attrici u jghix il-hajja konjugali maghha. Ghaldaqstant il-Qorti hi tal-fehma li dawn il-kawzalijiet mhux tali ma jirrizultax sodisfacentement provati, izda l-provi kif esposti mill-partijiet, proprju juru l-kuntrarju.

Minn naha l-ohra l-kawzali bazata fuq id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq id-drittijiet u d-dmirijiet tal-hajja matrimonjali timmerita ezami aktar approfondit.

In propositu gie osservat fil-kawza *"App.C. Joseph Spiteri vs George Spiteri [2001][*Vol.LXXXV.II.81]* illi: "Jinsab assodat fil-gurisprudenza li jkun hemm difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kemm-il darba jirrizulta li, fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens, parti jew ohra, tkun priva b' mod sostanzjali, ossia "gravi", minn dik il-fakolta' kritiko–estimattiva jew kritiko-valutattiva dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg; jew minn dik il-maturita' affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Ghalhekk difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju mhux semplicement nuqqas ta' hsieb, jew nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizzjonijiet zbaljati [infatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettamet kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju – *PA [21.11.1995] Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri]* "Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkun irrflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga ma jammontax necessarjament ghal difett [serju] ta' diskrezzjoni ta' gudizzju *[PA Selina Maria Vella Haber vs Joseph Gatt – 15.4.1996]*

Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-artikolu 19[1][d] irid ikun hemm l-inkapacita' psikika [mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku] jew kostituzzjonali li wiehed jagharaf u jirrifletti u li jiddecidi liberament fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali"

Konformament mal-premess sabiex l-azzjoni attrici tirnexxi fuq din il-kawzali, jehtieg li jigi provat sodifacentement li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens , il-partijiet jew wiehed minnhom, kien affett minn difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja matrimonjali u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali li din timporta. "In altri termini e' necessaria la discrezione non tanto per l' atto in se al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro." *[Bersini -citat fil-kawza PA Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri deciza 4.11.1994]* L-obbligazzjonijiet essenzjali fil-hajja matrimonjali huma

bazati fuq il-kuncett ta’ unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli diretta ghal komunjoni ta’ hajja u l-prokreazzjoni u t-trobbija ta’ l-ulied. Din il-kapacita’ li jassuma dawn l-obbligi ghandha tezisti fiz-zewg partijiet. *[PA Charles Atkins vs Matilde Atkins deciza 2.10.2003].*

Dan l-insenjament gie konfermat ukoll recentement mill-*Onorabbli Qorti ta’ l-Appell fil-kawza Raymond Theuma vs Carmen Theuma* deciza 27 ta’ Jannar 2006, fejn gie ukoll citat b’ approvazzjoni s-segwenti bran: “ … ogni volta che I contraenti abbaiano raggiunto l’eta’ prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discresione di giudizio; tale presunzione tuttavia, ammette prove in contrario” [Bersini]. Fi kliem iehor il-prova tad-difett serju ta’ discrezioni ta’ giudizzju tinkombi fuq min jallegaha, u jehtieg li tigi provata bi provi sodisfacenti li jirribattu u jinnewtralizzaw il-presunzjoni favur id-*discretio judicii* f’ persuna li ghandha l-eta’ preskritta mill-ligi biex tikkuntratta zwieg.

Fil-kaz in disamina rrizulta provat li, ghalkemm il-perijodu tal-gherusija qabel iz-zwieg kien wiehed qasir, u ghalkemm il-partijiet ikkuntrattaw iz-zwieg fiz-zmien li sar minhabba cirkostanzi temporali, ossia l-visa tal-konvenut, irrizulta assodat li l-motiv principali li wassal lill-partijiet sabiex jinghaqdu fiz-zwieg kienet il-gibda lejn xulxin u d-desiderju qawwi li kellhom sabiex jghixu flimkien. Mill-provi ma rrizultax li l-partijiet jew xi wahda minnhom kienet priva minn dak id-discretio judicii essenzjali ghal validita’ taz-zwieg, u lanqas ma jirrizulta li kien hemm mankanza ta’ riflessjoni proporzjonata ghall-kuntratt matrimonjali.

Di fatti fl-affidavit taghha l-attrici tghid hekk: “Qabel ma zzewwigna tkellimt ma C dwar jekk kienx preparat biex jizzewweg ghal fatt li hu ma tantx kellu xi hajja ta’ tgawdija mal-hbieb. Hu wegibni li hu kien lest ghaz-zwieg anke minhabba l-fatt li hu gej minn kultura differenti fejn ihobbu l-familha u ma jaghtux kaz ta’ tgawdija mal-hbieb u affarijiet ohrajn” [Fol.12]. Minn naha tieghu l-konvenut fl-affidavit tieghu jghid: “Jien izzewwigt biex inkun nista’ noqghod ma’ A”. [Fol.19]. Fix-xhieda tieghu l-konvenut

cahad li kien izzewweg lill-attrici unikament biex ikun jista' jghix f' Malta, u fid-deposizzjoni tieghu jghid: "Jiena kont ma' A u peress li kont inhobbha ma kontx imdejjaq f' Malta." [Fol.51].

Inoltre jigi osservat li tant li z-zewg partijiet kienu konxji tal-unjoni permanenti li z-zwieg igib mieghu, li ddecidew li jizzewwgu f' dak il-mument proprju sabiex il-konvenut ikun jista' jghix f' Malta ma' l-attrici.

Dawn il-konsiderazzjonijet fattwali jimmilitaw serjament kontra t-tesi tad-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju li l-partijiet qed jipproponu f' dan il-kaz. Il-Qorti hija konvinta li kemm l-attrici, li f' dak iz-zmien kellha 27 sena, kif ukoll il-konvenut, li f' dak iz-zmien kellu 24 sena u kien qed jattendi kors universitarju f' business administration, kienu ben konxji tad-dmirjiet li l-hajja konjugali ggib maghha. Di piu', il-fatt li l-attrici hasset li kellha tiddiskuti mal-konvenut jekk dana riedx verament jizzewweg, jimmanifesta riflessjoni adegwata da parti taghha fuq il-hajja futura tal-konvenut li minn naha tieghu tant ried jghix ma' l-attrici li accetta li jizzewwigha nonostante r-resistenza da parti tal-genituri tieghu.

Ghaldaqstant lanqas din il-kawzali ma tinsab sostnuta mill-provi u l-kunsens tal-partijiet ma jistax jitqies legalment bhala vizzjat fit-termini tal-ewwel parti tal-paragrafu [d]. Huwa minnu li meta dawna zzewwgu, il-konjugi bdew jirriskontraw id-diffikultajiet kif fuq spjegat, anke ukoll forsi minhabba inkompatibilita' ta' karattru, u eventwalment ir-relazzjonijiet extra maritali addebitati lil xulxin; izda dawn ic-cirkostanzi huma validi fil-ligi bhala ragunijiet ghas-separazzjoni personali u mhux ghall-annullament.

In fine hija opportuna l-osservazzjoni li dan kien kaz, mhux ta' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja matrimonjali, izda ta' decizjoni li hadu l-partijiet dwar hajjithom u li eventwalment irrizultat li kienet zbaljata. Dan ma jgibx l-annullament tal-kuntratt matrimonjali ghax kif jinsab ritenut: "Iz-zwieg huwa wiehed mill-kuntratti l-aktar essenzjali ghas-socjeta' u bla dubju ta' xejn huwa ta'

ordni pubbliku li l-Qorti trid tersaq lejh bl-akbar rispett, ukoll jekk hija sejra thares lejh mill-punto di vista civili biss." Dan bl-iskop li ma jigix annullat zwieg fuq ix-xewqa tal-parti jew partijiet, izda kif hekk inhu xieraq fuq is-serjeta' u l-bazi tar-rekwiziti legali. Ghalhekk jekk l-ghazla singolari jew kongunta tal-partijiet kienet zbaljata, dan m' ghandux iwassal sal punt li z-zwieg jisthoqqlu li jkun annullat. Mod iehor dan il-kuntratt hekk serju, ghax maghmul skond il-ligi u li jikkostitwixxi l-ligi ta' bejniethom [kif hekk jesprimi l-Art.992] jigi stultifikat u rez insinifikanti. Kapaci wkoll jservi ta' pretest ghal kull min iz-zwieg tieghu ma jirnexxiex biex jannulla kuntratt li jisthoqlu invece jibqa' fis-sehh. *[App.C Carmel Farrugia vs Pauline Farrugia – 28.07.1987, citata b' approvazzjoni PA[PS] Christine Ellul vs Brian Ellul – 21.10.2002 u PA[PS] Chritine Ellul vs Brian Ellul – 21.10.2002]*

Dan premess u kkunsidrat il-Qorti hija tal-fehma li t-talba attrici ma tinsabx sostnuta mill-provi u ma timmeritax li tigi milqugha.

Ghal dawn il-motivi tichad it-talbiet attrici. Fic-cirkostanzi, stante li anke l-eccezzjonijiet tal-konvenut irrizultaw infondati, l-ispejjez ghandhom ikunu sopportati wgwalment bejniethom.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------